

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קכב

פמוטות הניטלות ביד אחת, וקרונות (= עגלות לנשיאת אנשים) הניטלות ביד אחת, מותר לטלטלם בשבת. אבל אם הם ניטלים בשתי ידים אסור לטלטלם, לפי שהם מוקצה הואיל ואדם קובע להם מקום.

רבי חנינא התיר לאנשי בית רבי לשתות יין החתום בחותם אחד שהביאו אותו בקרונות של נכרים (= ואין חוששים שמא הוא ניסך אותו לע"ז), ואין אנו יודעים האם בגלל שרבי חנינא סובר כרבי אליעזר שדי בחותם אחד, או משום שהנכרי המביאו היה ירא מרבי שהיה נשיא והיה שליט על ידי המלכות.

משנה: נכרי שעשה מלאכה בשביל עצמו מותר לישראל ליהנות ממנה, אבל אם עשאה בשביל הישראל אסור לו ליהנות ממנה (מדרבנן). המשנה מביאה כמה דוגמאות.

גמרא: נר לאחד נר למאה: נכרי שהדליק נר לצורכו או שעשה כְּבֶשׂ לרדת בו מן הספינה, אין לנו לחוש אם הוא מכונן גם לצורך ישראל, כיון שהוא לא מרבה את המלאכה בשביל הישראל, שהרי הדלקת הנר היא אחת וכן עשיית הכבש. לעומת זאת אם הוא שואב מים גם לצורך ישראל, היה מקום לחשוש שהוא מרבה בכמות לצורך הישראל, קמ"ל שאין חוששים לזה.

נכרי שתלש עשבים או שמילא מים מהבור הנמצא ברה"ר לצורך בהמתו בשבת, מותר לישראל להאכיל ולהשקות את בהמתו מהעשבים ומהמים שנותרו. כל זה דוקא אם הנכרי לא מכיר את הישראל, אבל אם הוא מכירו אסור.

הגמרא מקשה, שהרי רב הונא אמר שמותר לאדם להעמיד בשבת את בהמתו על גבי עשבים מחוברים, ואין אנו חוששים שמא יתלוש, אבל אסור לו להעמידה על גבי דבר מוקצה, שמא יטול בידו ויאכיל. וא"כ מדוע מותר לישראל להאכיל את בהמתו מהעשבים שנותרו ממה שהנכרי ליקט, והרי העשבים האלה הם מוקצה שהרי הם היו

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מחוברים? הגמרא מתרצת שאכן הוא אינו עומד עם בהמתו על העשבים, אלא שעומד בפניה ולא נותן לה ללכת למקום אחר והיא הולכת ואוכלת מהעשבים.

עיר שישראלים ונכרים גרים בה ויש בה מרחץ שמחממים אותו בשבת, אם רוב בני העיר הם נכרים - מותר לישראל לרחוץ בו מיד במוצ"ש, ואם רוב בני העיר הם ישראלים - ימתין את שיעור הזמן הנצרך לחמם בו את המרחץ, כדי שלא יהנה ממלאכת הנכרי הנעשית בשבת לצורך ישראל. הגמרא מבארת שאנו לא אומרים כאן 'חימום לאחד חימום למאה' משום שהנכרים מחממים את המרחץ בשביל הרוב (=הישראלים), ועיקר חילול השבת הוא בשבילם.

שמואל היה בביתו של אבין מהעיר תורן, הגיע בשבת נכרי והדליק נר, החזיר שמואל את פניו כדי לא ליהנות מאור הנר. כיון שהוא ראה שהנכרי קורא שטר לאורו, אמר שמואל שהנכרי הדליקו לצורך עצמו, והחזיר את פניו כלפי הנר.

הדרן עלך כל בתבי

פרק שבעה עשר. משנה: כל הכלים שיש להם דלתות כגון שידה תיבה ומגדל ניטלים בשבת, והדלתות שיש להם בצידם ניטלות עמהם, ואפילו אם הדלתות התפרקו מהכלים מותר ליטול אותם. לפי שדלתות הכלים לא דומות לדלתות הבית שאם הם התפרקו הם מוקצה כיון שהם אינם נחשבים ל'כלי', אבל דלתות הכלים נחשבות ל'כלי' אגב אביהם (= הכלי שהדלת מחוברת בו).

מותר ליטול קורנס (= פטיש) לפצע בו אגוזים, משום שהפטיש הוא 'כלי שמלאכתו לאיסור' ומותר ליטלו לצורך גופו, כלומר לעשות בו מלאכת היתר. המשנה מביאה דוגמאות נוספות.

גמרא: דלת שהתפרקה מהכלי ביום חול לכאורה היא מוקצה בשבת, משום שבין השמשות היא כבר היתה מפורקת, לעומת זאת דלת שהתפרקה מהכלי בשבת היא אינה מוקצה, משום שבין השמשות היא היתה ראויה לטלטול אגב הכלי.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אביי מבאר את המשנה: כל הכלים ניטלים בשבת ודלתותיהם עמהם, והחידוש הוא שאפילו אם הדלתות התפרקו בין ביום חול ובין בשבת מותר לטלטלם.

ברייתא: דלת של שידה תיבה ומגדל נוטלים אבל לא מחזירים, אבל דלת של לול תרנגולים לא נוטלים ולא מחזירים, משום שהלול בנוי בקרקע, ולהחזיר זה בנין ממש וליטול זה סתירה ממש. לדעת אביי יש איסור בנין וסתירה בכלים וכוונת הברייתא 'נוטלים' - שהדלת כבר ניטלה ואסור להחזירה. לדעת רבא אין בנין וסתירה בכלים, ולכן מותר ליטול את הדלת, אבל אסור להחזירה גזירה שמא יתקע בחזקה עם מסמרים, ויתחייב משום 'מכה בפטיש'.

